

– перегляд графічних зображень таблиць, ілюстрацій для кращого розуміння прочитаного;

– виділення основних положень;

– узагальнення отриманих знань в цілісний текст;

– фіксування узагальненої інформації в формі анотації.

Лаконічність є характерною рисою анотацій.

Навчання студентів анотуванню сприяє розвитку вміння узагальнювати прочитаний матеріал, систематизувати і фіксувати його в стислій формі. Контроль отриманих навичок здійснюється у формі самостійного складання анотації. Анотування є підготовчою основою для навчання реферування.

При реферуванні здійснюється осмислення окремих положень, скорочення малосуттєвої інформації, фіксування значної інформації в конспектній формі. Суть реферування полягає в тому, щоб зрозуміти найбільш повно і точно зміст тексту, виділити головну ідею і всі суттєві положення. Процес реферування включає в себе ряд послідовних етапів роботи в тому числі:

– ознайомлююче читання всього тексту з метою виявлення основної сутності інформації і відповідна її оцінка;

– знайомство з графіками, таблицями, ілюстраціями дозволяють покращити розуміння тексту;

– виділення в тексті абзаців, що містять в собі інформацію;

– вивчаюче (детальне) читання всього тексту;

– лексико-граматичний аналіз незрозумілих речень, що містять в собі важливу інформацію;

– скорочення всієї малосуттєвої інформації;

– узагальнення всієї інформації, що залишилась після скорочення;

– фіксування узагальненої інформації в формі реферата.

З існуючих рефератів найбільший інтерес викликають реферати описового характеру або реферати-конспекти.

При навчанні реферуванню необхідно підбирати тексти, які мають стильний характер, повідомляють про щось значне і цікаве. Вони повинні бути фабульними і заголовок повинен відбивати зміст тексту.

Таким чином, різноманітні види діяльності з текстом сприяють розвитку вмінь та навичок швидкого читання та розуміння спеціальної медичної літератури, отримання суттєвої наукової та практичної інформації, виділення основних положень прочитаного, підготовки доповіді та інше; що так необхідно студенту-медику та фахівцю.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

*Соколенко В.М., Міщенко І.В., Весніна Л.Е., Жукова М.Ю.,
Запорожець Т.М., Міщенко В.П., Моргун З.К., Павленко Г.П.,
Ткаченко О.В., Коківська О.В., Федотенкова Н.М.*

У сучасних умовах реформи вищої освіти та втілення ідей Болонської системи в навчальний процес відбуваються переосмислення цінностей освіти та зміна розподілу акцентів на різних її етапах. Не засвоєння знань і навіть не опанування ними стають ціннісним орієнтиром освіти, а фор-

мування здатності до самоорганізації в навчальній, професійній діяльності та саморозвитку. В зв'язку з цим дещо змінюється роль і викладача вищої школи. Викладач у процесі педагогічної діяльності має управляти діяльністю студента, формувати в нього здатність до постійної самоосвіти. Тому на цьому етапі викладач стає не стільки носієм і передавачем наукової інформації, скільки організатором пізнавальної діяльності студентів, їхньої самостійної роботи. Я.Коменський ще в 17 сторіччі закликав "учити дітей мислити".

Ідею активізації навчання за допомогою самостійних висновків пропагували на початку 19 сторіччя такі видатні педагоги як І.Г.Песталоцці та Ф.А.Дистервег, який писав: «Розвиток і освіта жодній людині не можуть бути дані або повідомлені. Всякий, хто бажає до них залучитися, повинен досягнути цього самостійною діяльністю, власними силами, власною напругою ... те, що людина не придбала своїми силами, – не її».

Ідеї К.Д.Ушинського щодо пізнавальної самостійності не застаріли до нашого часу. Одним із основних завдань навчання він вважав необхідність розвивати в осіб, що навчаються, "бажання і здатність самостійно, без викладача, засвоювати нові знання". Д.І.Писарев вважав, що "готових переконань не можна випросити ні у добрих знайомих, ні купити в книжковій лавці. Їх треба виробити процесом власного мислення, яке обов'язково повинне вдосконалюватися самостійно у вашій власній голові".

Самостійна робота активізує мислення, сприяє створенню власних поглядів і думок. Спеціаліст, що не навчився працювати самостійно, не втілить свої ідеї та проекти в життя. Людина впевнено володіє лише тим, що досягає власною працею.

Підвищена увага до самоосвіти студентів вищих навчальних закладів пояснюється тим, що на сучасному етапі відбувається надмірне прискорення темпів та оновлення знань, а більша частина навчального процесу здійснюється шляхом індивідуального та самостійного навчання, особистої участі студентів у навчально-науковому пошуку.

Розрізняють окремі етапи самостійної роботи. По-перше, це стадія "Мотивації". Так, на успішність навчання потужно діють інтереси, мотиви, цінності і потреби індивідуума. Студент, який навчається, повинен мати бажання навчатися й усвідомлювати необхідність цього. Розуміння мети й очікуваних результатів значною мірою полегшує сприймання нової навчальної інформації. Безперечно це активізує навчальний процес, суттєво посилює зацікавленість, мотивацію в навчанні.

Друга стадія – "Організація". Організаційні форми навчання такі: лекції, практичні, лабораторні, семінарські заняття, консультації, самостійна робота тощо.

Стадія "Розуміння" - це ніби кульмінація навчального процесу та найбільш уразливий етап. Він безпосередньо пов'язаний з інтелектуальною діяльністю студентів, які навчаються, й менше зазнає впливу ззовні. Для того, щоб переконатися в успішності проходження цієї стадії, за будь-якої форми організації навчального процесу передбачається наступний етап - "Контроль і оцінка". У самостійному навчанні певною мірою ця стадія є центральною. Студент, який навчається, мусить переконатися насамперед сам у тому, що розібрався в навчальному матеріалі, зрозумів його,

запам'ятовує основні положення, навчився використовувати їх на практиці для розв'язання відповідних задач. Ця стадія допомагає викладачу відкоректувати подальшу програму навчання. На підсумковому контролі викладач має оцінити рівень засвоєння студентом матеріалу.

Найефективніше самостійне навчання передбачає використання останніх досягнень викладання із залученням сучасних методів активного навчання: опорних конспектів лекцій, текстів лекцій, робочих зошитів, навчальних завдань для самостійної роботи, практикумів та ситуаційних завдань, тестів для контролю знань, навчальних комп'ютерних програм, програм навчальних тестів, програм контролюючих тестів, бази даних електронної бібліотеки (статті, підручники, довідники) та навчальної бази даних (електронні посібники, тексти лекцій та ін.).

У зв'язку з використанням комп'ютерних технологій постає гостра проблема організації самостійної роботи, адже зрозуміло, що одного класу на кілька теоретичних кафедр не досить для ефективної самостійної роботи. Бажано мати хоча б кілька комп'ютерів на кафедрі, щоб студенти користувалися ними для самоосвіти та самоконтролю. Розклад занять потребує суттєвої корекції, оскільки відомо, що 4 пара закінчується пізно, а після приготування їжі та вечері часу для підготовки до занять наступного дня залишається мізерно мало, - що зже говорити про ефективну самостійну роботу. Необхідно створити динамічний розклад, урахувавши особливості клінічних і теоретичних кафедр, та не витрачати багато часу на нікому не потрібні перерви (3 перерви по 40 хв. та 4 перерви по 10 хв.). Можна перейняти досвід інших вузів, які взагалі не роблять перерв між півпарами. Звільнений час і буде використаний для самоосвіти тими студентами, хто прагне стати кваліфікованим спеціалістом.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ПІДГОТОВКИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-MOДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

- Тарасенко К.В., Алтуєв Г.М., Сиса О.М.

Для фахової підготовки лікарів акушерів-гінекологів необхідна адаптація кредитно-модульної системи з урахуванням особливостей цієї клінічної дисципліни.

Колектив кафедри, зважаючи на високу відповідальність, готується до впровадження принципів кредитно-модульної системи в навчальний процес. Перш за все потребує уваги типова структура програми, виділення в ній головних питань і вилучення таких, що не впливають суттєво на підготовку майбутнього лікаря.

Співробітники кафедри здійснюють структурування програми з дисципліни, доповнюють структурно-логічну схему її навчального плану.

Найважливіша форма навчання за кредитно-модульною системою - це самостійна робота студентів. Для самоосвіти студентів необхідно забезпечити інформаційною технікою, новою літературою. Це складає значні труднощі в організації самостійної роботи студентів. Але наша кафедра працює над удосконаленням методичних розробок, підготовкою навчальних посібників. Доброю методичною опорою в самостійній роботі студентів є підручник «Акушерство та гінекологія», підготовлений проф.

А.М.Громовою і колективом кафедри, що відображає сучасний рівень науки, діагностичного та лікувального процесів.

Цінним джерелом інформації для ефективної самоосвіти студентів є набір електронних носіїв інформації з різних питань акушерства і гінекології, зокрема протоколи надання акушерсько-гінекологічної допомоги, схеми діагностики і лікування, тестові завдання для навчання та контролю знань. Також є фільмотека з різних проблем акушерства і гінекології. Ці інформаційні джерела студенти використовують для індивідуальної підготовки.

За останні роки значно розширилися діагностичні можливості акушерсько-гінекологічної практики. Для вдосконалення практичних навичок доповнюються набори ситуаційних задач, що сприяє формуванню клінічного мислення, опануванню методами діагностики та лікування різних форм патології.

Для кращого засвоєння матеріалу і полегшення його аналізу співробітники разом зі студентами готують таблиці, схеми і малюнки, що дозволяє глибше засвоїти складні питання.

Кафедра працює над удосконаленням індивідуальної роботи зі студентами. Її реалізація в групах можлива шляхом участі в повсякденній роботі клініки, в лікарських обходах, конференціях. Співробітники активно залучають студентів до різних видів лікувальної роботи. Студенти асистують на оперативних втручаннях, виконують перев'язки хворим, удосконалюють практичні навички як лікаря, так і середнього медичного персоналу. Розроблена тематика науково-дослідної роботи, до якої залучається чимало студентів.

Викладачі кафедри приділяють належну увагу оцінюванню знань, яке має бути об'єктивним і охоплювати всіх студентів. У цьому допомагає і тестовий контроль «Крок-2».

Але головним залишається якість викладання, що залежить від упровадження сучасних технологій навчання, комп'ютеризації кафедри, оптимального доступу до різних джерел інформації. Без цього не можна підвищити якість освіти.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Траверсе Г.М., Цвіренко С.М., Гасюк Н.І., Фастовець М.М.

Одним з основних принципів організації сучасної європейської освіти є кредитно-модульна система та індивідуалізація навчального процесу. У зв'язку з введенням кредитно-модульної системи організації навчального процесу зростають вимоги і до організації самостійної роботи студентів, оскільки останнім часом на аудиторну роботу студентів у вищих навчальних закладах відводиться все менша кількість навчальних годин.

Одним із найважливіших факторів підвищення якості підготовки фахівців у вищих навчальних закладах є організація самостійної роботи студентів як під час навчальних занять, так і підготовки до них. При цьому слід дотримуватися двох головних принципів самостійної роботи: професійної